

ת"פ 7387/06/15 - מדינת ישראל נגד מחמד שבאנה

בית המשפט המחוזי בירושלים
ת"פ 7387-06-15 מדינת ישראל נ' שבאנה

בפני
בעניין: כבוד השופט בן-ציון גרינברגר
מדינת ישראל
באמצעות עו"ד טל מושקוביץ ואח',
פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

המאשימה

נגד
מחמד שבאנה
ע"י ב"כ עוה"ד עיסא מוחמדיה

הנאשם

גזר דין

- ביום 24.5.16 הורשע הנאשם על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות הבאות: מעשה פזיזות ורשלנות, עבירה לפי סעיף 338(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "החוק"); חובת ביטוח, עבירה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תשל"ל - 1970; גרימת נזק לאדם ולרכוש, עבירה לפי תקנה 21(ב) לתקנות התעבורה, תשכ"א - 1961 יחד עם סעיף 68 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], תשכ"א - 1961.
- על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 31.10.12 נהג הנאשם ברכבו בשכונת בית חנינה בירושלים, הרכב היה ללא ביטוח. הנאשם נסע במהירות גבוהה, פנה ימינה לרחוב טהא חוסיין כאשר הוא נוסע בנתיב נגד כיוון התנועה לאורך כמה מאות מטרים. אותה העת נסעו אחריו שוטרים בניידת משטרתית. השוטרים הפעילו בניידת כריזה ומערכת אורות משטרתית ונסעו אחר הנאשם. השוטרים איגפו את הרכב והגיעו בנסיעה ממול לרכבו של הנאשם, אשר עקף את הניידת והמשיך בנסיעה מהירה לאורך כמה מאות מטרים כאשר בדרך נסיעתו הוא גורם למכוניות לסטות מהכביש. הנאשם המשיך בנסיעה מהירה לכיוון צומת ביר נבאללה, סמוך לאחר הצומת ותוך כדי נסיעה פרועה פגע הנאשם ברכב חונה, הנאשם נסע מעט אחורנית ונכנס בנסיעה מהירה לסמטה סמוכה, שם פגע בחלקו הקדמי-שמאלי של רכב מסוג הונדה, בו נסע אותה עת ריאד שהאבי (להלן: "התאונה"). בעקבות המתואר נגרמו להונדה פגיעות בחלק הקדמי-שמאלי, בגלגל וכן במערכת הבלמים של ההונדה. לאחר התאונה המשיך הנאשם בנסיעתו הפרועה. כאשר הגיע לרחוב ללא מוצא, יצא הנאשם מהרכב והחל לברוח רגלית מהשוטרים, אשר קראו אחריו "עצור משטרה". במהלך הבריחה השליך הנאשם את מפתחות רכבו.
- במסגרת הסדר הטיעון הסכימו הצדדים לטעון לעונש באופן חופשי והוזמן תסקיר.

תסקיר שירות המבחן

- על פי התסקיר הנאשם בן 36, נשוי ואב לחמישה ילדים, מתגורר בשכונת א-טור ועובד במוסך צמיגים.

בילדותו גילה קשיים לימודיים משמעותיים וקשיים התנהגותיים, ונשר מבית הספר ללא ידיעת קרוא וכתוב בגיל 15. בהמשך החל לעבוד במוסכי רכב ומנסה לפרנס את משפחתו. העבירה שלפנינו בוצעה לפני ארבע שנים, כאשר לאחריה, בשנת 2013, ביצע עבירת ניסיון לשוד וקשירת קשר לעשות פשע, בגינה הורשע ונדון לשנתיים מאסר בפועל, פיצוי כספי ומאסר על תנאי. על פי התסקיר, הנאשם היה אסיר חיובי והשתחרר בניכוי שליש בחודש 08/15, ושולב בקבוצה טיפולית לאסירים משוחררים ביחידת של"מ. מהמידע שהתקבל לשירות המבחן עולה כי הנאשם השתתף באופן חיובי בטיפול, הגיע באופן מסודר ועקבי ושיתף מעצמו. ההתרשמות היא כי הפיק לקחים מטיפול זה.

5. שירות המבחן התרשם כי הנאשם קשור מאוד למשפחתו וחש מחויבות כלכלית ורגשית לדאוג לצרכיהם; הוא מבין כי טעה בדרכים בהן פעל ובעבירות שביצע; חל שינוי בדפוסיו לאחרונה, ויש לחזק זאת. שירות המבחן התחשב בחלוף הזמן מאז ביצע העבירה; בהליך השיקומי החיובי שביצע לאחר תקופת המאסר בתיק האחר; בקבלת אחריות והבעת חרטה והסכמתו להשתתף בהליך טיפולי; והגיע למסקנה כי כל אלה מהווים גורמי סיכוי לשיקומו של הנאשם. מנגד, היותו בעל עבר פלילי קודם ומורכבות מצבו הכלכלי מהווים גורמי סיכון להישנות מעורבות פלילית בעתיד.

6. לסיכומו של דבר, שירות המבחן ממליץ על חיזוק הכיוון השיקומי לצד הטלת עונש חינוכי ומרתיע, באמצעות הטלת צו מבחן למשך חצי שנה לצורך השתתפות הנאשם בקבוצת נהיגה בשיתוף עם עמותת "אור ירוק", יחד עם הטלת צו של"צ ומאסר מותנה. שירות המבחן מציע כי צו השל"צ יבוצע במסגרת קידום נוער מזרח העיר, בתפקיד תחזוקה וניקיון וסיוע לצוות המקום בהיקף של 180 שעות, וכי הפיקוח יעשה ע"י השירות.

טענות הצדדים לעונש

7. ב"כ המאשימה הגישה את רישומו הפלילי והתעברותי של הנאשם. ברישום התעברותי קיימות עבירות מסוגים שונים (נהיגה ללא חגורה, ללא ביטוח וכיוצ"ב), שהן עבירות שהמאחרות שבהן בוצעו לפני זמן רב, בשנת 2008. ברישום הפלילי מופיע כי הנאשם הורשע, כאמור, בגין ניסיון לשוד וקשירת קשר לעשות פשע שבצע ביום 18.4.13, בגין נדון ל-24 חודשי מאסר.

8. אשר להצהרת הנפגע, ב"כ המאשימה ציינה כי נפגע העבירה השיב שהנאשם תיקן מזמן את הנזק שנגרם, ועל כן מבחינתו אין צורך להגיש הצהרה.

9. ב"כ המאשימה טוענת למתחם של 5 חודשי מאסר בעבודות שירות עד 15 חודשי מאסר בפועל, ובתוך מתחם זה להטיל על הנאשם עונש של 6 חודשי עבודות שירות, מאסר מותנה ורכיבים עונשיים נוספים לפי שיקול דעתו של בית המשפט, כגון פסילה בתנאים או פסילה בפועל וקנס.

10. באשר למתחם הענישה, ב"כ המאשימה התייחסה לחומרת התופעה של נהיגה בריונית במהלך מרדף משטרתית. הערך המוגן הנפגע הוא פגיעה בשלטון החוק וביכולת השוטרים לבצע את תפקידם וכן פגיעה בביטחון הציבור. בנדון דנן אף נגרם נזק לרכוש. מדובר באירוע שהחל בנהיגה ללא ביטוח, והסתיים במרדף מסוכן, כאשר הנאשם היה יכול לעצור בכל שלב. הנאשם הראה נחישות בביצוע העבירה. עוד נטען כי בקביעת המתחם, על ביהמ"ש להתחשב בנזק הפוטנציאלי, הגם שבסביבת המרדף לא היו עוברי אורח. בקביעת העונש בתוך המתחם, לחובת הנאשם עומדת ההרשעה בעבירה שונה שביצע לאחר המעשה שלפנינו, ועבירות תנועה קודמות, לרבות נהיגה ללא ביטוח משנת 2004. לזכותו עומד תהליך השיקום שהוא עובר כמפורט בתסקיר, וגם על ב"כ המאשימה מקובלת העובדה כי קיימים שיקולי שיקום משמעותיים המצדיקים קביעת עונש ברף התחתון של המתחם, אולם לסברתה אין זה מקרה של חריגה ממתחם הענישה.

11. ב"כ הנאשם הגיש ראיות לעונש - תלושי שכר ומכתב מהמעסיק "רשת הצמיג דודי נאסה", לפיו הנאשם עובד

בחברה מזה כחצי שנה, מצטיין בעבודתו ומשמש כנותן שירות ללקוחות. במהלך תקופה זו לא הייתה כל בעיית משמעת מצד הנאשם וברצון המעסיק להמשיך את העסקת הנאשם אצלו.

12. אשר לנסיבות ביצוע העבירה, ב"כ הנאשם הדגיש כי מצד הנזק הפוטנציאלי תוקן כתב האישום כאשר בגרסה המתוקנת לא צוינה נוכחות של הולכי רגל. אי לכך, הטיעון של נזק פוטנציאלי במקרה דנן הינו תיאורטי בלבד, הקשור לכל היותר לעיקרון ההרתעה. לטענת ההגנה, הנאשם אכן הפנים את חומרת מעשיו, כפי שמפורט בתסקיר, ועל כן אין מקום להטיל עליו עונש מסיבות הרתעה, ובמיוחד לאור הליך השיקום שהוא עובר. הנאשם עבר עבירה ברף הנמוך וגרם נזק לרכוש בלבד. לא היה תכנון מקדים לעבירה, ומדובר בהחלטה רגעית מתוך לחץ ופחד.

13. מבחינת הנסיבות שאינן קשורות לעבירה, יש להתחשב בחלופי הזמן - שהרי כתב האישום הוגש ביום 3.6.15, כמעט שלוש שנים לאחר ביצוע העבירה. לטענת ב"כ הנאשם, אין נימוק או הצדקה לכך, והמאשימה התרשלה בשיהוי הארוך בהגשת כתב האישום. שיקול נוסף הוא הפגיעה של העונש בנאשם, כמפורט בתסקיר. הנאשם השקיע מאמצים בשיקום, וכך גם המדינה, ויש אינטרס ממשי שהשקעה זו לא תרד לטמיון. עוד צוין כי הנאשם לקח אחריות מוחלטת על מעשיו ופיצה את הנפגע על הנזק זה מכבר.

14. לטענת ההגנה יש לקבוע מתחם המתחיל ממאסר על תנאי, שכן מדובר בעבירות שבסמכות בית המשפט לתעבורה, ועד לשעות של"צ. במקביל נטען שאם יקבע ביהמ"ש כי המתחם אינו מתחיל במאסר על תנאי אלא מעבודות שירות, יש בתיק זה הליך שיקום ממשי היוצר הצדקה לחריגה מן המתחם. צוין כי הנאשם התחיל להשתתף בקבוצה טיפולית לעבירות תעבורה, בשיתוף עם עמותת "אור ירוק", עליה המליץ שירות המבחן. די לקבוע כי יש סיכוי סביר לשיקום כדי לסטות ממתחם הענישה, ובמקרה הזה הסיכוי התממש. המלצת שירות המבחן ל-180 של"צ אינה כמות מבוטלת לאדם העובד במשרה מלאה, מה עוד שהוא צריך למצוא זמן גם לקבוצה הטיפולית. שירות המבחן ממליץ גם על צו מבחן למשך חצי שנה, כך שבתכנית זו ישנם מנגנוני בקרה שנועדו להבטיח שהליך השיקום ימשיך.

15. ב"כ הנאשם ציין כי הטלת עבודות שירות במקרה זה גרועה כמאסר בפועל ואולי אף יותר מכך, כיון שמשמעותה פיטורין ממקום העבודה, בעוד שהנאשם עלה על מסלול שיקום וזקוק לעבודה לפרנס את משפחתו. משיקול זה מבוקש לקבל את המלצת שירות המבחן ולא להטיל קנס, במיוחד לאחר שפיצה את הנפגע. כן ביקש שלא להטיל פסילה או להטיל פסילה קצרה, לאור חלופי הזמן.

דין והכרעה

16. הערכים שנפגעו כתוצאה ממעשי הנאשם הם פגיעה בשלטון החוק ובסדר הציבורי. אכן כתב האישום אינו מתייחס לקיומם של הולכי רגל באזור המרדף, כך שאין בפנינו קיומה של אפשרות ממשית לפגיעה בעוברי אורח; ברם יש לקחת בחשבון את הנזק הפוטנציאלי של פגיעה בעוברי אורח, מכוח הנהיגה הפרועה, ואת העובדה כי לא ניתן היה לצפות שלא יהיו עוברי אורח בשעות הצהריים בהן בוצעו העבירות. מעשיו של המערער מבטאים זלזול ברשויות החוק וזלזול בשלום הציבור וחיי אדם. הנהיגה הבריונית והמסוכנת במרדפים עם המשטרה היא תופעה שאין לקבלה, ועל בית המשפט לומר את דברו בהתאם בגזרת העונש הראוי (ראו למשל, ע"פ 2330/14 רוימי נ' מדינת ישראל (11.9.14)).

17. העונש המרבי על עבירת נהיגה בפזיזות או ברשלנות לפי סעיף 338(א)(1) לחוק הוא שלוש שנות מאסר בפועל; העונש המרבי על נהיגה ללא ביטוח חובה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל - 1970 הינו שלושה חודשי מאסר או קנס, ובנוסף ניתן לפסול קבלת או החזקת רישיון, כמפורט שם.

18. אשר למדיניות הענישה הנוהגת, הגישו ב"כ הצדדים פסיקה רלוונטית:

פ"ל (י-ם) 3320-09-15 **מדינת ישראל נ' אטרש** (29.12.15) - מקרה דומה של בריחה משוטר וביצוע עבירות תנועה תוך כדי המרדף, כאשר הנסיבות השונות מענייננו הן נהיגה ללא רישיון, כאשר הייתה נוסעת נוספת ברכב. נקבע מתחם שנע בין 8 חודשים לבין 3 שנות מאסר בפועל. ביהמ"ש לקח בחשבון את גילו הצעיר (16), עבר פלילי קודם, קבלת אחריות והמלצת שירות המבחן לעונש מאסר קצר ככל הניתן, וגזר עליו 8 חודשי מאסר בפועל, בתוספת פסילת רישיון למשך 36 חודשים, פסילה על תנאי ומאסר מותנה.

עפ"ג (י-ם) 57079-01-15 **בוחבוט נ' מדינת ישראל** (3.3.15) - המערער רכב על אופנוע ללא רישיון וללא ביטוח והרכיב נוסע ללא קסדה, סירב להוראות שוטר לעצור ונמלט ברכיבה פרועה, במסגרתה עבר עבירות תנועה. בגין עבירות התנועה נקבע בבימה"ש השלום מתחם הנע בין מספר חודשי מאסר בפועל לשמונה עשר חודשי מאסר, ונגזר עליו 10 חודשי מאסר וכן פסילה ומאסר מותנה - זאת לאור עבר פלילי והעובדה שריצה 9 חודשי מאסר בגין עבירות דומות והדבר לא הרתיעו מביצוע עבירות נוספות. מסיבה זו, בערעור על חומרת העונש שהוגש לבימה"ש המחוזי, דחה בית המשפט את הטענה כי יש להקל עם הנאשם משיקולי שיקום, וקבע שאין להתערב במתחם שנקבע ובעונש שנגזר.

ת"פ (י-ם) 14095-08-15 **מדינת ישראל נ' ג'בר** (14.4.16) - הנאשם הורשע בגין נהיגה פוחזת של רכב. נסיבות ביצוע העבירה הן נהיגה פרועה, שבעטיה ביקשו השוטרים לעצור את הנאשם, והנאשם נמלט בנהיגה פרועה ומסכנת חיים. ביהמ"ש קבע מתחם הנע בין מספר חודשי מאסר בפועל, ועד לשנה וחצי, וגזר על הנאשם 6 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה, פסילת רישיון ופסילה על תנאי.

ת"פ 7190-05-12 **מדינת ישראל נ' בן דהן** (12.5.15) - הנאשם הורשע בעבירת נהיגה פוחזת של רכב לפי סעיף 338(1) לחוק, בגין אירוע בו הנאשם לא שעה להוראת שוטר לעצור את רכבו, נמלט מהניידת ונסע בניגוד לכיוון התנועה, עקף רכבים מצד ימין, גרם לרכבים לסטות מנתיב תחבורה ופנה מבלי לעצור בתמרור עצור, התעלם מהשוטרים שהמתינו לו ונמלט מהמקום. ביהמ"ש קבע מתחם ענישה לעבירה זו הנע בין מאסר על תנאי, קנס ופסילה ועד לשנת מאסר בפועל. ביהמ"ש התחשב בהיות הנאשם בגיר צעיר בביצוע העבירה, נטילת אחריות, חלופה הזמן מביצוע העבירה (אם כי לא באשמת המאשימה), עבר פלילי שאינו מכביד, והשית על הנאשם 6 חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 6,000 ₪ ופסילה למשך שנה.

19. לאחר שקלול מידת הפגיעה בערכים המוגנים בנסיבות העבירה, ומדיניות הענישה הנוהגת, אני מעמיד את מתחם הענישה הנע בין מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ועד ל-15 חודשי מאסר בפועל. בשל מידת הפגיעה בערכים המוגנים ונסיבות ביצוע העבירה, איני מקבל את עמדת ההגנה כי המתחם מתחיל ממאסר על תנאי.

20. אשר לנסיבות האישיות של הנאשם, כאמור לנאשם עבר תעבורתי ישן יחסית, ועבירה פלילית נוספת עליה נתן את הדין, ריצה עונש מאסר והשתלב בהליך שיקום מוצלח. כמפורט בתסקיר, הנאשם עשה זאת בהצלחה, מבין את משמעות מעשיו ולוקח עליהם אחריות, ומוכן להשתתף בקבוצה טיפולית בנושא נהיגה - בה אף החל להשתתף לדברי בא-כוחו. הנאשם חזר למסלול תפקוד חיובי ועובד מזה חצי שנה בחברת צמיגים, כאשר מעסיקיו מרוצים מעבודתו.

21. סעיף 40ד(א) לחוק מאפשר סטייה ממתחם הענישה לקולא, אם מצא ביהמ"ש כי הנאשם השתקם או שיש סיכוי של ממש שישתקם. סבורני כי בענייננו קיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות סטייה מהמתחם, לאור תהליך השיקום המפורט בתסקיר שירות המבחן אשר ביצע הנאשם בתיק האחר. הנאשם העלה את חייו למסלול חיובי, ויש סיכוי ממש כי התהליך ימשיך כעת בקבוצת הנהיגה. מדובר בהליך שיקום הקיים בפועל ולא רק בתורת "סיכוי של ממש", ולאור הצלחת הנאשם עד כה, יש בנסיבות הללו כדי להצדיק לטעמי סטייה לקולא ממתחם הענישה.

22. אשר לנסיבותיו האישיות של הנאשם: מידת הפגיעה בנאשם - לאור המפורט לעיל, נראה כי גזירת עונש מאסר על הנאשם תקשה עליו יתר על המידה ועלולה לפגוע בהליך השיקום. לזכותו של הנאשם אני מתחשב בקבלת האחריות, ההודאה והחיסכון בניהול ההליך המשפטי. באשר לנזק שנגרם - הנאשם פגע ברכוש אך כבר פיצה את הנפגע ותיקן את הפגיעה, והדבר עומד לזכותו. מנגד, לחובתו עומד הנזק הפוטנציאלי הנובע מנהיגתו הפרועה.

23. נסיבה נוספת העומדת לזכות הנאשם היא חלוף הזמן. העבירה בוצעה ביום 31.10.12. כתב האישום הוגש ביום 3.6.15, כמעט שלוש שנים לאחר ביצוע העבירה, ללא שהוצגה סיבה טובה לכך. בזמן זה הנאשם הספיק לבצע עבירה אחרת, ליתן עליה את הדין ולרצות עונש מאסר, לעבור הליך שיקום, להוליד ילדים נוספים ולעבוד בעבודה קבועה.

24. חלוף הזמן הוא שיקול משמעותי במסגרת קביעת עונש. כפי שמציין בית המשפט העליון בע"פ 7475/14 **מהדי נ' מדינת ישראל** (18.12.14):

בפסיקת בית משפט זה נקבע לא אחת כי יש מקום להתחשב בשיקול חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירה ועד למועד סיום ההליך הפלילי, כל עוד אין לנאשם אחריות לחלוף הזמן הרב. עוד נקבע כי מידת ההתחשבות בשיקול זה תשתנה ממקרה למקרה בהתאם לנסיבות העניין, וכי בין היתר יש לאזן בין האינטרס הציבורי שבניהול הליך ראוי ויעיל לבין האינטרסים הציבוריים האחרים שעומדים בבסיס ההליך הפלילי.

25. באיזון בין האינטרסים האמורים, תוך התייחסות לשינוי שחל בחייו של הנאשם ובתפיסותיו מאז ביצוע העבירות הנ"ל, סבורני כי יש ליתן משקל לחלוף הזמן שחל בין ביצוע העבירה לבין סיום ההליך הפלילי, כאשר רובו עומד על משך הזמן שחלף מביצוע העבירות ועד להגשת כתב האישום.

26. לאור כל האמור לעיל, סבורני כי עונש של"צ, יחד עם צו מבחן, פסילה וקנס, יהוו עונש משמעותי ומרתיע עבור הנאשם, אך במקביל יאפשרו לו את המשך הליך השיקום.

27. לפיכך אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. צו של"צ בהיקף של 180 שעות. הצו יבוצע כתכנית שירות המבחן במסגרת קידום נוער מזרח העיר;

ב. צו מבחן למשך חצי שנה, בין היתר לצורך השתתפות הנאשם בקבוצת הנהיגה;

ג. 4 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור הנאשם עבירות מסוג העבירות בהן הורשע במשך 18 חודשים מהיום;

ד. פסילה בפועל למשך שנה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה. הפסילה תחל מהיום. הנאשם יפקיד את רישיון הנהיגה בבית המשפט.

ה. 6 חודשי פסילה על תנאי מלקבל או מלהחזיק ברישיון נהיגה לבל יעבור הנאשם עבירה מהעבירות בהן הורשע, במשך שנתיים החל מהיום.

ו. קנס כספי בסך 2,000 ₪.

28. זכות ערעור תוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"ז חשוון תשע"ז, 28 נובמבר 2016, בהעדר הצדדים.